

Uveljavljanje
pravic intelektualne lastnine znotraj
EU:

rezultati na meji EU in
notranjem trgu EU v letu 2021

december
2022

**Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine
znotraj EU:
rezultati na meji EU in notranjem trgu EU v
letu 2021**

Povzetek

Na podlagi skupnega dogovora GD TAXUD in urad EUIPO od leta 2020 dalje vsako leto objavita poročilo, v katerem predstavita prizadevanja in delo vseh organov na področju uveljavljanja pravic intelektualne lastnine. Tokratna druga izdaja tega poročila vsebuje podatke o zadržanih blaga, s katerim so kršene pravice intelektualne lastnine, in druge s tem povezane informacije za leto 2021.

Slednji dokument je nastal na podlagi podatkov o zadržanih na meji EU, ki so jih preko vseevropskega informacijskega sistema proti ponarejanju in piratstvu (COPIS) ⁽¹⁾ sporočili carinski organi iz 26 od skupno 27 držav članic EU ⁽²⁾ ter preko podatkov o zadržanih na notranjem trgu, sporočenih s strani organov kazenskega pregona iz 21 od skupno 27 držav članic EU ⁽³⁾ preko portala za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine (IPEP). Cilj tega dokumenta je zagotovitev koristnih informacij v podporo analizi kršitev pravic intelektualne lastnine znotraj EU in razvoju ustreznih protiukrepov. Širše gledano si to poročilo zavzema zagotoviti oblikovalcem politike EU podatke za razvoj dokazne podlage za prednostne naloge in politike.

Zadržanja na meji EU v letu 2021

Letno število zadržanj ⁽⁴⁾ blaga, glede katerega je obstajal sum, da krši pravice intelektualne lastnine, s strani carinskih organov na meji EU se je v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom rahlo povečalo (s približno 70 000 v letu 2020 na približno 75 000 v letu 2021). Povečalo se je tudi število

⁽¹⁾ V skladu z veljavno carinsko zakonodajo EU (in zlasti Uredbo (EU) št. 608/2013) je COPIS vseevropski informacijski sistem proti ponarejanju in piratstvu, ki vsebuje vse zahteve za ukrepanje in vsa zadržanja. COPIS je edini zakoniti kanal za izmenjavo informacij med imetniki pravic in carinskimi organi.

⁽²⁾ Manjkajo podatki o zadržanih v Grčiji v letu 2021.

⁽³⁾ Zaradi jedrnatosti bo del notranjega trga EU, ki ustreza območju posamezne države članice, v dokumentu obravnavan kot nacionalni trg države članice. Evidenc o zadržanih na nacionalnem trgu niso dali na voljo avstrijski in nemški organi pregona, prvi zato, ker v skladu z njihovimi predpisi policija na nacionalnem trgu nima možnosti zadržanja blaga po uradni dolžnosti, drugi pa zato, ker se še niso pridružili mreži za predložitev podatkov. Poleg tega še vedno manjkajo podatki o zadržanih v letu 2021 na nacionalnih trgih Danske, Luksemburga, Slovenije in Švedske, čeprav zaradi nerazpoložljivosti teh podatkov za leto 2021 splošna slika trendov ni nič drugačna.

⁽⁴⁾ Vsako zadržanje se poimenuje primer, ki lahko vključuje več posameznih izdelkov, v količini od enega do več milijonov, in lahko zajema različne kategorije izdelkov in različne imetnike pravic. Carinski organi bodo začeli postopek zoper vsakega posameznega imetnika pravic, ki je vključen v primer.

začetih postopkov; in sicer s približno 102 000 v letu 2020 na približno 124 000 v letu 2021. Izrazitejši porast je mogoče opaziti v zvezi s številom zadržanih izdelkov (s približno 27 milijonov leta 2020 na približno 42 milijonov leta 2021), ki presega številke iz leta 2019 v obdobju pred pandemijo covid-19. Kljub temu se je ocenjena vrednost zadržanega blaga v letu 2021 le malo povečala (s približno 778 milijonov EUR na približno 806 milijonov EUR). To je moč pripisati prehodu z dragih izdelkov na cenejše v kategorijah zadržanih izdelkov ter padcu ocenjene vrednosti na enoto v nekaterih kategorijah zadržanih izdelkov (tako med najštevilnejšimi kot med najdražjimi). Do tega je prišlo navkljub znatnemu povečanju števila zadržanih izdelkov v letu 2021 – torej drugemu letu pandemije covid-19. Poročanja o vseh teh povečanjih so nastala ob odsotnosti podatkov o zadržanjih na grški meji ⁽⁵⁾.

Z vidika števila postopkov so bile najpogosteje zadržane podkategorije izdelkov splošno potrošniško blago (oblačila ter športna in nešportna obutev) in luksuzni izdelki (torbice, denarnice, parfumi, kozmetika in ročne ure). Po številu zadržanih izdelkov so prvih pet mest lestvice zasedle podkategorije izdelkov, v katerih so posamezni izdelki običajno manjši po velikosti in vrednosti, prevažajo pa se v glavnem v večjih pošiljkah, kot so denimo zabojniki (embalažni material, drugo blago, mobilni telefoni, igrače, drugi izdelki za nego telesa). Z vidika ocenjene vrednosti zadržanih izdelkov so bili na vrhu lestvice luksuzni izdelki, ki so bili kopija pristnih izdelkov z visoko vrednostjo na enoto na domačem maloprodajnem trgu (predvsem zaradi njihove blagovne znamke), kot so ročne ure, oblačila, torbice, denarnice in nakit, mednje pa se je tokrat uvrstila neobičajna vrsta izdelkov (dodatki za mobilne telefone), kar je posledica velike količine zadržanih izdelkov v tej kategoriji.

Kar se tiče izvora izdelkov, s katerimi so bile kršene pravice intelektualne lastnine in ki so prispeli v EU, je iz količine razvidno, da ima stalen primat Kitajska, sledita pa ji Turčija in Hongkong (Kitajska). Kitajska je v večini kategorij izdelkov prevladujoča država porekla. Poleg tega je razvidno, da je med identificiranimi ⁽⁶⁾ zadržanimi izdelki, ki kršijo pravice intelektualne lastnine in prihajajo s Kitajske, najpogosteje zadržano blago embalažni material. Med izdelki s poreklom iz Turčije prevladujejo oblačila, medtem ko so najpogosteje identificirani zadržani izdelki s poreklom iz Hongkonga (Kitajska) etikete, oznake in nalepke.

⁽⁵⁾ Zgodovinsko to predstavlja 5-6 % zadržan ponarejenega blaga na meji EU v smislu števila izdelkov oziroma njihove ocenjene vrednosti.

⁽⁶⁾ Podkategorije identificiranih izdelkov izključujejo kategorijo „drugi izdelki“.

Analizirano z vidika načina prevoza blaga, se največje število zadržanj v letu 2021 še vedno nanaša na izdelke poslano po navadni in hitri pošti. Kljub temu število primerov zadržanj izdelkov, ki se pošiljajo po navadni pošti, nenehno upada, čeprav število primerov zadržanj izdelkov, ki se pošiljajo s hitro pošto, narašča. Kar se tiče ponarejenih izdelkov, zadržanja izdelkov v pomorskem in cestnem prometu še vedno predstavljajo večino vseh zadržanj, a narašča tudi število zadržanj izdelkov v letalskem prometu, hitri pošti in navadni pošti.

Kar pa zadeva vrste pravic intelektualne lastnine, ki jih kršijo zadržani izdelki, so znamke (Evropske unije, nacionalne in/ali mednarodne) še vedno daleč najpogosteje kršena pravica intelektualne lastnine.

Izdelki zadržani na meji EU zaradi kršitve pravic intelektualne lastnine kljub temu še vedno predstavljajo le majhen del ponarejenega in piratskega blaga, ki je vstopilo na trg EU. Kot je na primer razvidno iz poročil o nedovoljeni trgovini, ki sta jih pripravila OECD in urad EUIPO, je količina ponarejenega blaga, zadržanega na meji EU leta 2013 predstavljala le 0,73 % ocenjene količine ponarejenega blaga, ki je prečkalo mejo, medtem ko v letu 2016 zgolj 0,38 %, v letu 2019 pa 0,45 %.

Zadržanja na notranjem trgu EU v letu 2021

Trend gibanja števila zadržanih izdelkov, s katerimi so kršene pravice intelektualne lastnine na notranjem trgu EU se je leta 2021 v primerjavi s predhodnim letom povečal. Glede na podatke, ki so jih sporočili policija, carinski organi in organi za nadzor trga, je bilo število zadržanih izdelkov, ki kršijo pravice intelektualne lastnine v letu 2021 za približno sedem milijonov višje od števila, zabeleženega leta 2020 (46 milijonov), kar pomeni 16-% letno povečanje. Do tega je prišlo kljub dejstvu, da nekateri organi pregona na notranjem trgu, ki so sporočili svoje podatke za leto 2020, niso predložili podatkov za leto 2021, pri čemer je treba omeniti tudi, da je bilo število njihovih zadržanj v letu 2020 zgolj obrobne pomena. Kljub omenjenemu povečanju števila zadržanih izdelkov se je njihova ocenjena vrednost (približno 1 253 milijonov EUR) zmanjšala za 46 milijonov EUR, kar pomeni 3,5-% letno zmanjšanje kot posledica premika podkategorij zadržanih izdelkov od dražjih k cenejšim izdelkom.

Tako glede števila zadržanih izdelkov kot njihove ocenjene vrednosti je prvih šest držav članic na lestvici predstavljalo več kot 95 % vseh zadržanj na notranjem trgu v letu 2021. Pri tem vidno vodi

Italija s skoraj 62-% deležem z vidika števila izdelkov in z več kot 63-% deležem z vidika njihove ocenjene vrednosti. Med šestimi prvouvrščenimi državami, tako po številu kot tudi po ocenjeni vrednosti zadržanih izdelkov, so tudi Francija, Nizozemska, Španija in Madžarska, sledita pa jim Portugalska in Grčija.

Na lestvici prvih petih podkategorij izdelkov je po številu zadržanih izdelkov na notranjem trgu EU prvouvrščeno »drugo blago«, sledijo mu cigareti ter etikete, oznake in nalepke, zatem pa v manjšem obsegu oblačila in avdio-/videonaprave. Po ocenjeni vrednosti zadržanih izdelkov prednjači skupina štirih podkategorij izdelkov (tekstilni izdelki, oblačila, avdio-/videonaprave in nešportna obutev) s podobnimi skupnimi deleži, sledijo pa jim cigareti.

Nazadnje je potrebno omeniti, da so pri zadržanih na notranjem trgu EU znamke najpogosteje kršena pravica intelektualne lastnine (več kot 93 % zadržanih izdelkov). Na notranjem trgu so bile kršene tudi druge pravice intelektualne lastnine, kot je avtorska pravica (približno 6 % zadržanih izdelkov) in modeli (približno 0,7 %).

Združeni podatki o zadržanih v letu 2021: zbirni podatki na meji EU in na notranjem trgu EU

Leta 2020 je bilo v EU zadržanih in nesproščenih približno 86 milijonov ponarejenih izdelkov ⁽⁷⁾. To pomeni skoraj 31-% povečanje števila izdelkov, prijavljenih kot zadržanih in nesproščenih, v primerjavi z letom 2020 (66 milijonov izdelkov). Približno 62 % teh izdelkov je bilo zadržanih na notranjem trgu, preostali delež pa na meji EU.

Ocenjena vrednost ponarejenih izdelkov, zadržanih v EU, je znašala približno 1,9 milijarde EUR. Ta vrednost je kljub povečanju števila izdelkov za 3% nižja od vrednosti, evidentirane v prejšnjem letu. To protislovje se ujema s podatki o zadržanju ponaredekov na notranjem trgu, kot pojasnjeno zgoraj. V letu 2021 so skoraj 65% skupne vrednosti zadržanih izdelkov predstavljala zadržanja na notranjem trgu, preostali delež pa zadržanja na meji EU. Ti deleži sledijo tistim iz leta 2020.

(7) Podatki o skupnem številu zadržanj se ne ujemajo povsem natančno s seštevkom zadržanj na meji EU in notranjem trgu EU, saj ponarejeno blago, ki je bilo zaseženo na meji EU, vendar pozneje sproščeno, ni evidentirano v združenih podatkih.

Za skoraj 97 % skupne količine in 93 % skupne ocenjene vrednosti zadržanih izdelkov je zaslužnih deset držav članic, iz katerih so poročali o največ zadržanjih. Največji delež vseh zadržanj po količini (39 %) in ocenjeni vrednosti (41 %) je zabeležila Italija.

Pet podkategorij izdelkov, ki se je uvrstilo po številu zadržanj v celotni EU na vrh lestvice, so embalažni materiali, cigarete, etikete, oznake in nalepke, oblačila in igrače. Le-te predstavljajo več kot 53 % vseh evidentiranih izdelkov. Podkategorije izdelkov, ki so se uvrstile na vrh lestvice evidentiranih izdelkov po njihovi ocenjeni vrednosti, so oblačila, zapestne ure, avdio-/videonaprave, tekstilni izdelki in nešportna obutev. Teh pet podkategorij predstavlja več kot 54 % ocenjene vrednosti zadržanj, evidentiranih v letu 2021.

*Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine znotraj EU:
rezultati na meji EU in notranjem trgu EU v letu 2021*

